

Lesson Notes № 72

Курс з історії України Ч. 2: XIII-XVI століття

Ukrainian History Course Part 2: 13th-16th centuries



Link to audio: ukrainianlessons.com/episode72

Вільний вступ

Добрий день! Мені звати Анна, і ви слухаєте подкаст «Уроки української». Це аудіоуроки для всіх, хто вивчає українську мову, культуру, а особливо зараз — історію.

Hello! My name is Anna, and you are listening to the Ukrainian Lessons Podcast. These are audio lessons for all who study the Ukrainian language, culture, and now history.

Минулого тижня на подкасті ми розпочали курс історії України. Це така собі аудіокніга, яку ми написали разом з істориком Дмитром. У цій книзі ми коротенько розповідаємо про основні події в історії українських земель.

Last week on the podcast, we started a course on the history of Ukraine. This is sort of an audiobook that we wrote together with the historian Dmytro. In this book, we briefly talk about the main events in the history of Ukrainian lands.

Минулого разу, в епізоді №71, ішлося про Київську Русь — першу державу на території України. Якщо ви слухали той урок, то ви дізналися про перші племена, про слов'ян, про князів: Ігоря, Ольгу, Святослава, Володимира Великого, Ярослава Мудрого, а також про те, чому занепадала Київська Русь.

Last time, in episode #71, we were talking about Kyivan Rus' — the first state in the territory of Ukraine. If you listened to that lesson, you learned about the first tribe, the Slavs, the princes Ihor, Olha, Sviatoslav, Volodymyr the Great, and Yaroslav the Wise, as well as why the Kyivan Rus' collapsed.

Якщо ви ще не слухали той урок або хочете повторити цю тему, ви завжди можете послухати епізод №71 у вашій програмі для подкастів або на ukrainianlessons.com/episode71.

If you have not yet listened to that lesson or if you want to review the topic, you can always listen to episode #71 on your podcast app or at ukrainianlessons.com/episode71.

А сьогодні ми будемо говорити про ще один довгий період в історії України: XIII-XVI століття. Ви будете слухати наступний розділ історії України відразу після мого вступу.

Today we will talk about another long period in the history of Ukraine: the 13th-16th centuries. You will listen to the next section of Ukrainian history right after my introduction.



Енциклопедія

- **Галицько-Волинське князівство** — Kingdom of Galicia-Volhynia in the west of modern Ukraine (1199-1253).
- **Роман Мстиславич, Данило Галицький, Юрій Львович** — the biggest rulers of **Галицько-Волинське князівство**.
- **Велике Князівство Литовське** — The Grand Duchy of Lithuania — a European state from the 13th century until 1795.
- **Галичина** — Galicia. Modern regions of western Ukraine are Lviv, Ternopil, and Ivano-Frankivsk.
- **Волинь** — Volhynia, a historic region of north-western Ukraine. Some important modern cities are Lutsk, Rivne, Volodymyr-Volynskyi (Volodymyr), Iziaslav, and Novohrad-Volynskyi.
- **Київщина, Переяславщина, Чернігівщина** — names of the historic regions, namely around Kyiv, Pereiaslav, and Chernihiv.
- **Вітовт** — Vytautas, also known as Vytautas the Great from the 15th century onwards, was a ruler of the **Велике Князівство Литовське**.
- **Кримське ханство** — The Crimean Khanate, a Turkic vassal state of the Ottoman Empire from 1478 to 1774.
- **Османська імперія** — the Ottoman Empire, also historically known in Western Europe as the Turkish Empire or simply Turkey, was a state that controlled much of southeastern Europe, western Asia, and northern Africa between the 14th and early 20th centuries.
- **Кримські татари** — Crimean Tatars are a Turkic ethnic group that formed in the Crimean Peninsula between the 13th-17th centuries, primarily from the Turkic tribes that moved to the land now known as Crimea in Eastern Europe from the Asian steppes beginning in the 10th century, with contributions from the pre-Cuman population of Crimea. Since 2014, Crimean Tatars were officially recognized as indigenous peoples of Ukraine.
- **Московське князівство (1283-1547)** — The Grand Duchy or Grand Principality of Moscow, also known in English simply as Muscovy from the Latin word “Moscovia”, was a late medieval Rus’ principality centered around Moscow and the predecessor state of the early modern-day Tsardom of Russia.
- **Річ Посполита (1569-1795)** — The Polish-Lithuanian Commonwealth was a dualistic state, a bi-confederation of Poland and Lithuania ruled by a common monarch. It was one of the largest and most populous countries of 16th and 17th-century Europe.
- **Шляхта** — Szlachta was a legally privileged noble class in the Kingdom of Poland, Grand Duchy of Lithuania, Ruthenia, Samogitia, and the Zaporozhian Host.
- **Берестейська унія** — The Union of Brest was the 1595-96 decision of the Ruthenian Orthodox Church to break relations with the Eastern Orthodox Church and enter into communion with, and place itself under the authority of **Папа Римський** — Pope of Rome. The result of the Union of Brest was the **греко-католицька церква** — Greek Catholic Church.

Вправи

1

Послухайте текст у подкасті і вставте ці слова:

- | | |
|----------------------------|---------------------------------|
| А ідентичність | Д результаті (результат) |
| Б церква | Е півострові (півострів) |
| В державу (державу) | Є справа |
| Г землі (земля) | Ж незалежність |
| Ґ році (рік) | З півночі (північ) |

Як ви дізналися у першій частині, Київська Русь розпалася на кілька князівств. Серед них особливо успішним було **Галицько-Волинське князівство** на заході України. Його заснував князь **Роман Мстиславич** наприкінці XII ст. Його син **Данило Галицький** боровся за ¹ _____ від монголів і вів активну міжнародну політику. Князівство було могутнім і за Данилового внука **Юрія Львовича** у другій половині XIII ст. Через суперечки князів **Галицько-Волинське князівство** занепало, а за ці ² _____ стали боротися **Польща, Литва** та **Угорщина**. Польща отримала **Галичину**, а Литва — **Волинь**.

У XIV столітті на ³ _____ дуже потужним стало **Велике Князівство Литовське**, яке у другій половині XIV ст. приєднало до свого складу **Київщину, Переяславщину і Чернігівщину**. Місцеве населення не чинило опору, бо литовське правління було м'якшим, ніж монгольське. Але так тривало недовго. У 1385 році ⁴ _____ Польща і Литва уклали так звану **Кревську унію** і посилили тиск на руські землі. Литовський володар **Вітовт** ліквідував окремі руські князівства.

На Кримському ⁵ _____ у середині XV ст. утворилась нова монархічна татарська держава — **Кримське ханство** — яке довгий час залишалось під протекторатом **Османської імперії**. Саме тоді у Криму сформувалися **кримські татари**, які до сьогодні зберегли свою ⁶ _____ і культуру.

Наприкінці XV ст. посилювалося **Московське князівство**, що поступово перетворювалося на Російську державу. Москва стала претендувати на всі землі колишньої Київської Русі. Польща і Литва вирішили об'єднати свої сили. У 1569 році у Любліні вони разом створили єдину ⁷ _____ під назвою **Річ Посполита**. Польською ця назва означає «спільна ⁸ _____». Усі українські землі, що належали **Литві**, перейшли до **Польщі**. Українські дворяни не були проти, вони сподівались отримати свободи та привілеї, які мала польська **шляхта**.

Згодом польський король, який був католиком, підтримував плани Риму поширити свій вплив на українські землі. У ⁹ _____, у 1596 році відбулась **Берестейська унія** — об'єднання української православної церкви з католицькою у так звану **греко-католицьку церкву**. Нова ¹⁰ _____ визнає головою **Папу Римського**, приймає догмати католиків, але зберігає православні обряди. Багато українців не визнали нову церкву і зберегли вірність православ'ю. Далі в історії України **греко-католицька церква** відіграла важливу роль. Зараз серед українських вірян — 21% (двадцять один відсоток) греко-католиків.



2

Правда чи неправда?

1. Галицько-Волинське князівство сформувалося на сході України. _____
2. Данило Галицький був сином Романа і батьком Лева. _____
3. Велике Князівство Литовське посилилося наприкінці XV століття. _____
4. Кримське ханство було демократичною державою. _____
5. У XV столітті Польща воювала проти Литви. _____
6. Українські дворяни були проти польської шляхти. _____
7. На Берестейській унії об'єдналися католицька та протестантська церква. _____
8. Греко-католицька церква була дуже важливою в історії України. _____

3

З'єднайте слова:

- 1 Україна та Євросоюз **уклали**
- 2 Син Данила **заснував**
- 3 Козаки **чинили**
- 4 На Майдані ми **боролися**
- 5 Радянський Союз **приєднав**

А

- А за свободу.
- Б українські землі.
- В місто Львів.
- Г угоду про партнерство.
- Г опір полякам.

- 1 Директор **підтримав**
- 2 Слов'яни **сформувались**
- 3 Ці поети **зберегли**
- 4 В Україні **триває**
- 5 Я **була**

Б

- А на початку нашої ери.
- Б війна на Сході.
- В проти цієї ідеї.
- Г наші плани.
- Г вірність Україні.

- 1 На
- 2 Наприкінці
- 3 У
- 4 У першій
- 5 До

В

- А половині XIX століття
- Б початку XXI століття
- В сьогодні
- Г середині XV століття
- Г XX століття



Історія України Ч. 2 «XIII-XVI століття»

Як ви дізналися у першій частині, Київська Русь розпалася на кілька князівств. Серед них особливо успішним було **Галицько-Волинське князівство** на заході України. Його заснував князь **Роман Мстиславич** наприкінці XII ст. Його син **Данило Галицький** борювся за незалежність від монголів і вів активну міжнародну політику. Князівство було могутнім і за Данилового внука **Юрія Львовича** у другій половині XIII ст. Через суперечки князів **Галицько-Волинське князівство занепало**, а за ці землі стали боротися **Польща, Литва та Угорщина**. Польща отримала Галичину, а Литва — **Волинь**.

У XIV столітті на півночі дуже потужним стало **Велике Князівство Литовське**, яке у другій половині XIV ст. приєднало до свого складу Київщину, Переяславщину і Чернігівщину. Місцеве населення не чинило опору, бо литовське правління було м'якшим, ніж монгольське. Але так тривало недовго. У 1385 році Польща і Литва уклали так звану Крєвську унію і посилили тиск на руські землі. Литовський володар Вітовт ліквідував окремі руські князівства.

На Кримському півострові у середині XV ст. утворилась нова монархічна татарська держава — **Кримське ханство** — яке довгий час залишалося під протекторатом **Османської імперії**. Саме тоді у Кримі сформувалися кримські татари, які до сьогодні зберегли свою ідентичність і культуру.

Наприкінці XV ст. посилилося **Московське князівство**, що поступово перетворювалося на Російську державу. Москва стала претендувати на всі землі колишньої Київської Русі. Польща і Литва вирішили об'єднати свої сили. У 1569 році у Любліні вони разом створили єдину державу під назвою **Річ Посполита**. Польською ця назва означає «спільна справа». Усі українські землі, що належали Литві, перейшли до Польщі. Українські дворяни не були проти, вони сподівались отримати свободи та привілеї, які мала польська **шляхта**.

As you have learned in the first part, Kyivan Rus' split into several principalities. Among them, kingdom of Galicia-Volhynia in the west of Ukraine was particularly successful. It was founded by King Roman Mstyslavych at the end of the 12th century. His son, Danylo Halytskyi, struggled for independence from the Mongols and led an active international policy. The principality was powerful under Danylo's grandson, Yuri Lvovych, in the second half of the 13th century. Because of the arguments of the princes, kingdom of Galicia-Volhynia declined, and Poland, Lithuania and Hungary began to fight for these lands. Poland received Galicia, and Lithuania received Volhynia.

In the 14th century in the north, the Grand Duchy of Lithuania became very powerful. In the second half of the 14th century, the Kyiv, Pereiaslav, and Chernihiv regions joined it. The local population did not resist because the Lithuanian government was softer than the Mongolian one. But this did not last long. In 1385, Poland and Lithuania concluded the so-called Krevsky Union and strengthened the pressure on Rus' lands. The Lithuanian ruler, Vytautas, liquidated the individual Rus' principalities.

On the Crimean Peninsula in the middle of the 15th century, a new monarchical Tatar state — the Crimean Khanate — was created. For a long time, it remained under the protectorate of the Ottoman Empire. That's when the Crimean Tatars were formed in Crimea, who, until now, have preserved their identity and culture.

At the end of the 15th century, the Moscow principality strengthened and it gradually turned into a Russian state. Moscow began to claim all the lands of the former Kyivan Rus', so Poland and Lithuania decided to unite their forces. In 1569, in Lublin, together they created a single state called the Polish-Lithuanian Commonwealth. In Polish, this name means "common cause". All Ukrainian lands belonging to Lithuania went over to Poland. Ukrainian nobles were not against this; they hoped to get freedom and privilege that the Polish noble class had.



Згодом польський король, який був католиком, підтримував плани Риму поширити свій вплив на українські землі. У результаті, у 1596 році відбулась **Берестейська унія** — об'єднання української православної церкви з католицькою у так звану **греко-католицьку церкву**. Нова церква визнає головою **Папу Римського**, приймає догмати католиків, але зберігає православні обряди. Багато українців не визнали нову церкву і зберегли вірність православ'ю. Далі в історії України **греко-католицька церква** відіграла важливу роль.

Later, the Polish king, who was a Catholic, supported the plans of Rome to extend its influence to the Ukrainian lands. As a result, in 1596, the Brest Union was formed. It was the association of the Ukrainian Orthodox Church with the Catholic Church in the so-called Greek Catholic Church. The new church would recognize the Pope as the head and adopt Catholic dogmas but retain Orthodox rituals. Many Ukrainians did not recognize the new church and remained faithful to Orthodoxy. Later, the Greek Catholic Church played an important role in the history of Ukraine.

Відповіді на вправи

1

- | | |
|------|-------|
| 1. Ж | 6. А |
| 2. Г | 7. В |
| 3. З | 8. Є |
| 4. Ґ | 9. Д |
| 5. Е | 10. Б |

2

1. Неправда (на заході)
2. Правда
3. Неправда (у XIV столітті)
4. Неправда (монархічною)
5. Неправда (Польща і Литва об'єдналися проти Москви)
6. Неправда (вони не були проти)
7. Неправда (католицька та православна)
8. Правда

3

- | А | Б | В |
|------|------|------|
| 1. Г | 1. Г | 1. Б |
| 2. В | 2. А | 2. Ґ |
| 3. Ґ | 3. Ґ | 3. Г |
| 4. А | 4. Б | 4. А |
| 5. Б | 5. В | 5. В |





Key Vocabulary 2-72

актíвний	active
борóтися (за)	1) to struggle (for); 2) to wrestle
визнава́ти, візнати	to recognize, to accept (<i>imperfective, perfective</i>)
відіграва́ти роль, відігра́ти роль	to play a role (<i>imperfective, perfective</i>)
ві́рність	faithfulness, loyalty
воло́дар	ruler, potentate, owner
вплив	influence
голова́	head, chief
дворя́нин, дворя́нка	nobleman, noblewoman
залиша́тись, залиши́тись	to stay, to remain (<i>imperfective, perfective</i>)
занепада́ти, занепа́сти	to decline, to dilapidate, to decay (<i>imperfective, perfective</i>)
засно́вувати, заснува́ти	to found, to start (<i>imperfective, perfective</i>)
зберіга́ти, зберегти́	to keep, to retain, to reserve (<i>imperfective, perfective</i>)
зго́дом	some time later
іде́нтичність	identity
като́лик	Catholic (person)
като́лицький	Catholic (<i>adjective</i>)
ліквідо́вувати, ліквідува́ти	to liquidate, to eliminate (<i>imperfective, perfective</i>)
міжна́родний	international
могу́тній	strong, powerful, mighty (usually about people)
нале́жати	to belong (<i>imperfective</i>)
об'є́днання	association, union, merging
обря́д	ritual, rite
отри́мувати, отримати́	to get, to receive (<i>imperfective, perfective</i>)
перетво́рюватися, перетворі́тися	to transform (into), to turn (into) (<i>imperfective, perfective</i>)
перехо́дити, перейти́	1) to cross; 2) to go over (to) (<i>imperfective, perfective</i>)
піво́стрів	peninsula



підтримувати, підтримати	to support (<i>imperfective, perfective</i>)
план	plan
політика	1) politics; 2) policy
посилювати, посилити	to strengthen (<i>imperfective, perfective</i>)
поступово	gradually
потужний	powerful (usually about things, not people)
поширювати, поширити	to spread, to widen, to extend (<i>imperfective, perfective</i>)
правління	1) government; 2) management
православ'я	Orthodox Christianity
православний	Orthodox believer, orthodox (<i>adjective</i>)
претендувати	to pretend (to), to lay claim (to) (<i>imperfective</i>)
привілей	privilege
приєднувати, приєднати	to add, to join, to attach (<i>imperfective, perfective</i>)
прийма́ти, прийня́ти	1) to accept; 2) to adopt (<i>imperfective, perfective</i>)
проти	against
роль	role
сіла	strength, force, power
склад	1) warehouse; 2) composition, structure
спільний	joint, common
сподіва́тися, посподіва́тися	to expect, to hope (<i>imperfective, perfective</i>)
спра́ва	1) thing to do, business; 2) cause
суперечка	argument, debate, controversy
так зва́ний	so-called
тиск	pressure
трива́ти, потрива́ти	to last, to continue (<i>imperfective, perfective</i>)
у результа́ті	as a result
уклада́ти, укла́сти	1) to conclude, to sign; 2) to style (hair) (<i>imperfective, perfective</i>)
успі́шний	successful
формува́тися, сформува́тися	to form, to shape (<i>imperfective, perfective</i>)
це́рква	church
чині́ти о́пір	to resist, to fight back, to oppose

